

నీ వే నా?

[ఒక నిరూపక కవి]

సోమరాజు రామానుజరావు గారు

అక్షరరావుగారింటిలో నా కెంతో చనువు. ఆయన కుమార్తె సుభద్రకు నేనప్పు డప్పుడు హాస్యోనియము, పాఠములు చెప్పు చుందును. పంతులుగారు చాల పెద్దవారు. ఒకనాఁ డాయన యింటికి నేను వెళ్లినప్పటికి, ఆయన మేనల్లుళ్లు సూర్యరావు, వెంకటరావు లిద్దఱును వచ్చియుండిరి. వారందఱు నన్నా హాస్య మొనరించిరి. సుభద్ర నాదగ్గఱగా టీ ణోపా నుంచుచు,.....

“ఈనడుమ కనబడుట లేదేమి?” అని యెను. నేను కొంచెముగా నవ్వి యూరకుంటిని. ఇంతలో మొక చీనావాఁడు, ఉత్తరము నొకదానిని దెచ్చి పంతులుగారి కిచ్చెను. పం తులుగారు చదువుకొని, యా యుత్తరమును నాపైఁ బడవేసెను. నేనును చదివి,

“ఈ యుత్తరము వ్రాసిన వెవరు?” అని యడిగితిని. పంతు—వీడు “చిన్చాంగ్” అను చీనా వాఁడు. నాకుఁ బ్రాణమిత్రుఁడు. వెనుక నొకానొక సందర్భమున చిన్చాంగ్ లేని చో నేను మరణించి యుందును.

నేను—ఐనను, చీనావాండ్లను వమ్ములు నుడి.

పంతు:—(నవ్వి) నీ కెంత యనుమానము! చీనావాండ్లు దుష్టులైన నగుదురు. చిన్చాంగ్ అంత యుత్తముఁడు. నాని యింటిలో విందట! నేను వాని పోయినని చెప్పి, సుభద్రను వెంటఁ కొని వెంకట్రావు, సూర్య, నీవు, ఇండ్లకి వెళ్లి.

తరువాత మేమందఱమును, మొదటి యెక్కి చిన్చాంగ్ మేడకు వెళ్లి ఆమెచి చూచుట కతిమనోహరముగ నుండి. ఒక చీనావాఁడువచ్చి, మమ్ములను సగా ముగ లోపలకుఁ దీసికొనిపోయెను.

చీనావాండ్ల గృహలంకారవిధాన ము విచిత్రముగ నుండును. ఎక్కడఁ జూచినా గాజుని; ఆకుపచ్చ, నీలి, తెలుపు, రంగుల పింగాణిముక్కలతో నతికిన చేతిపనులు. ముఖ్య లతివిచిత్రమైనటు లుండును. పెద్ద పెద్ద లోక జడలు, మీసములులేని మూతులు, గుల తలలగుడ్డల కోట్లు, చిత్రమైన బొటాలు. ఈవిచిత్రము లన్నియుఁ జూచుచుఁ బోవు చుంటిమి.

హాసము]

.....చూచు చుండగనే, మా మున్న కలుపుకూఁ గలి చిన్న కంధ మాకినిపోయి తలుపు తెఱువబడెను. చీనావాఁడు మమ్మాహ్వానించెను. కచ్చినా తలుపువదలఁబడియున్న కాలమున త్వరితమునండి వచ్చువారెవరో యని అర్థమై నుజ్జును జూచి, కిదప తలుపు తెఱచె నని, గ్రహమ్యెను. ఈరహస్యమేమి?

మా వెనుక నడచివచ్చుచున్న, సూర్య వెంకటరావు నిలువునఁ గంచుచుండు సుభద్ర నాదగ్గఱగా వచ్చి చేరినది. వారినందఱును, అల్లరిచేయక రంకని చేసిరి. లోపలకుఁ బోవుచునే యింటి చీనావాఁడు మారాకను చిన్చాంగ్తోఁ జూటకుఁ బోయెను. ఆ సమయమున మే ముట్టు జూచితిమి.....అచ్చట గొర్రుచముపైఁ బరుండిన యెవరి యొకఁడె గ్రావడనముతో, హీనస్వరముతో సుభద్రకు విలిచెను. సుభద్ర దానిమొగముఁ జూచి భయపడెను. సుభద్రవఱ కెందులకు? నా గుండెలు జల్లుమనియెను.

ఆయవతి లేవలేక పడుచు— “అమ్మా! మీ రియింటికే వచ్చితిరా? నీవును, మీనలె గొన్నాళ్ల క్రిందట సొంద ర్యతినే! నాకుఁ గొంచెము జల్లుండెను. ఆ జల్లు పొరించి యీచీనావాఁడు, న న్నిందఁ జేసెను. నాకు వీడు బాగుగ నల్లమందు నభ్యాసముచేసి నాతెలివిని జంపివేసెను. నా దూషము వికృతమయ్యెను. క్రమముగ నల్ల మందు నిచ్చుట మానిరి. నాకతి మరణానన్న

మొగది. వీడు కొన్నినాళ్లు నేనాము చేసి నట్లేచేసి, నమ్మించి తుదకు విందసిపిలిచి, యిందు బంధించి చంపి వారిమాస్తిని హరిం చును. మీరును, దీనినుండి బయటఁబడక పోయితిరా. నావలెనే యగుదురు... అదిగో! ఆమెన్నయవతి నిన్న నే యిందు చిక్కువడి నది.” అని పలికెను.

నూతనువులు వదలకెను. గుండెలు కొట్టు కొనెను మహాభయంకరస్వ దేశము—చుట్టు ను విపత్తు లాక్రమించియున్నవి—తిరిగి మా యెదుట తలుపునకుఁ గంటిఁగిరిమాణముగల రంధ్రము కనఁబడెను. ఏమైన సరేయని నేను కేబులోనున్న రివ్వారును తిసి కంఠలోనికిఁ గాల్చితిని. సుభద్ర, సూర్యరావు, వెంకట్రావు నాకు జమ దూరమున నుండిరి. తటాలున వారున్న బల్లపట్టు కదలి భూమి లోనికిఁ బడిపోయెను. వారందఱును బాతాళ మునఁ బడిపోయిరి, తిరిగి బల్ల యథాస్థానము నకు వచ్చెను. ఇదియంతయు నొకక్షణములో జరిగిపోయెను. నేను చేతిలో రివ్వారును వదలలేదు. కావన్నది కాకమానదని, ప్రతి ఘటించి నిలిచితిని. పెద్దచీనావాఁడు లోపల నుండి వచ్చెను. తటాలున—నేను, వానిగుం డెల కెదురుగా తుపాకినుంచి,

“చేతు లెత్తుము” అని పలికితిని. వాఁడును, చేతులెత్తుకొని, భీతునివలె నటించుచు, వచ్చి నాపైఁబడెను. నాతుపాకి వానికి దొఱకలేదు. మే మిరువురమును పెనఁగు లాడితిమి. సొకులసమర మయ్యెను. నేను రెండుమూఁడుబార్లు వేల్చితిని మొద్దువంటి

చీనావానిపట్టును నడల్పుకొనుట నాకు గట్ట
సాధ్యమగుచుండెను.

ఇంతలో బయట, పోలీసువారియాల
టు వివరించెను. తలుపులను బద్దలుచేసి
కొని, పోలీసువాడు లోపలకి వెళ్ళిపోయెను.
చీనావాడు నావంకకు గ్రంథముతో జూ
చెను. ఇంతలో నాయితీభూలిలపుమెట్లనుం
డి, ఒకపెద్దమనుష్యుడు సుభద్ర, వేంకట
రావు సూర్యారావును వెంటబెట్టుకొని
వచ్చుచుండెను. నాయానందమునకు మేరలేక
పోయెను. ఆ పెద్దమనుష్యుడు—మా హరి
రావు—

హరిరావు సుప్రసిద్ధుడైదారుడు; మా
మిత్రుడు. తరువాత చిన్చాంగ్ నకు నిజ
యయ్యెను.

2

ఒకనాడు మేమందఱమును, పంతులుగా
రిఇంటిలో గూర్చుంటిమి. హరిరావుకూడ
నచ్చట నుండెను.

సూర్యారావు, తాను చదువుచున్న
ఆంగ్లపత్రికను పట్టుకొనివచ్చి—“చిన్చాంగ్
జెయిలునుండి పారిపోయినాడు” అని
యెను. మేమది విని, జెయిల్ నుండి పారిపో
యినవాని సాహసమున కాశ్చర్యపడఁజూ
చితిమి. మూడై నేడైన ప్రతీకారము చేయు
నేమో యనిసైతము మేము భయపడక పోలే
దు. మాహరిరావు—పత్తేదారు—చీనావాని
నిబట్టుకొని తీరెడనని ప్రగల్భములు కొట్టెను.
సుభద్ర యచ్చట బల్లపైనున్న కోపాలను

లోపలకి దీక్షింపిపోయెను. హరిరావును నిదానమున
వలెనున్నట్లు పోలీసు నెత్తుకున్నాడు. నే నాయితీ చాలుగు
చిన్నపిల్లకనబడెను. అందు,
“నీవు సుభద్రను మెట్లెక్కడనుంచి తెచ్చినావు? నేనెక్కడనుండి
గ్రంథమును తెచ్చితి? ఒంటిగంటకు నీవు చచ్చినావు” అని యడిచెను.

వేంకటరా వాచిటి నటులే క్రింద
విడిచి ఇయకంపితండ్ల పోయెను. నన్నెందున్నర దాటినది.....ఊపిరి
నేను—ఈచీటి యచ్చటి కెట్లు వచ్చితి? నీవు నన్ను వేతేదియు లేదు.....
సుభ—నాకు తెలియదు. నీవు నన్ను చచ్చినావు. నీవు నన్ను చచ్చినావు.
హరి—మీ యింటనేవకులలో
డెన్వైడెన గలదా? నీవు నన్ను చచ్చినావు. నీవు నన్ను చచ్చినావు.
పంతు—కలదు.

హరి—నే నదేవలదని మొత్తుకొన్నాను. నీవు నన్ను చచ్చినావు. నీవు నన్ను చచ్చినావు.
వాక్రను నమ్మవలదని నేను చెప్పితి. నీవు నన్ను చచ్చినావు. నీవు నన్ను చచ్చినావు.
డుటలేదా? చిన్చాంగ్ జెయిల్ నుండి పారిపోయినాడు. నీవు నన్ను చచ్చినావు. నీవు నన్ను చచ్చినావు.
వచ్చిరాడు. మన కేదో పెద్దకేడు
దలపెట్టినాడు ..... నరే
నేను తద్విషయమై జాగ్రత్తయి
డెనను. నే నీ రాత్రిమాత్రము
గనుపడను. ఒంటిగంట మాట జాగ్రత్త
అంతవఱకు నిద్రొపవలదు.

రాత్రి పండ్రెండుగంట లైనది. అందు
అను మేలుకొని, మేలుకొని యప్పుడే
చెము మేనులు వచ్చిరి. ఐనను నిద్ర యెప్పు
టికిని పట్టలేదు. చీమ చీటుకుమన్న నులికికడ
చుండిరి.

వేంకటరా వాకకుర్చిపై గూర్చుండెను.
నే నాతనిక్రొనే కూర్చుంటిని; మే మిద్దఱ

హరిరావును నిదానమున
వలెనున్నట్లు పోలీసు నెత్తుకున్నాడు. నే నాయితీ చాలుగు
చిన్నపిల్లకనబడెను. అందు,
“నీవు సుభద్రను మెట్లెక్కడనుంచి తెచ్చినావు? నేనెక్కడనుండి
గ్రంథమును తెచ్చితి? ఒంటిగంటకు నీవు చచ్చినావు” అని యడిచెను.

వేంకటరా వాచిటి నటులే క్రింద
విడిచి ఇయకంపితండ్ల పోయెను. నన్నెందున్నర దాటినది.....ఊపిరి
నేను—ఈచీటి యచ్చటి కెట్లు వచ్చితి? నీవు నన్ను వేతేదియు లేదు.....
సుభ—నాకు తెలియదు. నీవు నన్ను చచ్చినావు. నీవు నన్ను చచ్చినావు.

హరి—నే నదేవలదని మొత్తుకొన్నాను. నీవు నన్ను చచ్చినావు. నీవు నన్ను చచ్చినావు.
వాక్రను నమ్మవలదని నేను చెప్పితి. నీవు నన్ను చచ్చినావు. నీవు నన్ను చచ్చినావు.
డుటలేదా? చిన్చాంగ్ జెయిల్ నుండి పారిపోయినాడు. నీవు నన్ను చచ్చినావు. నీవు నన్ను చచ్చినావు.

హరి—నే నదేవలదని మొత్తుకొన్నాను. నీవు నన్ను చచ్చినావు. నీవు నన్ను చచ్చినావు.
వాక్రను నమ్మవలదని నేను చెప్పితి. నీవు నన్ను చచ్చినావు. నీవు నన్ను చచ్చినావు.
డుటలేదా? చిన్చాంగ్ జెయిల్ నుండి పారిపోయినాడు. నీవు నన్ను చచ్చినావు. నీవు నన్ను చచ్చినావు.

హరి—నే నదేవలదని మొత్తుకొన్నాను. నీవు నన్ను చచ్చినావు. నీవు నన్ను చచ్చినావు.
వాక్రను నమ్మవలదని నేను చెప్పితి. నీవు నన్ను చచ్చినావు. నీవు నన్ను చచ్చినావు.
డుటలేదా? చిన్చాంగ్ జెయిల్ నుండి పారిపోయినాడు. నీవు నన్ను చచ్చినావు. నీవు నన్ను చచ్చినావు.

తరువాత 2 గంటల వఱకు మే మామాట
యే చెప్పుకొనుచుంటిమి. పిదప నిర్భయముగ
స్నేహపండుకొంటిమి.

* * * *

మేము పరున్న వెంటనే చల్లనిగాలి వీచి,
కోరున వర్ష మారంభమయ్యెను. చల్లగా
లికి మాకు నిద్రపట్టెను. బయట గాఢాంధ
కారము. మాకు నిద్రపట్టినదో లేదో—
“ఛా”మ్మని తుపాకి ప్రేలినధ్వని విననయ్యెను.
లేచి చూచితిమి. వేంకటరావు ప్రక్కమీద
లేడు. రక్తచ్ఛన్నమగు నలనియు తక్కియ ము
న్నది—తలుపు తెరువబడియున్నది. ఏదో
మోటారుమాత్రము బయట సాగిపోవుచున్న
ది. నాకెదురుగ వీధిలోని గంట స్తంభపు గడి
యారము కనబడెను. దానిలో సరిగా ఒంటి
గంట యైయున్నది.

అట్లయిన, నాగడియారము తప్పు!

3

ఇప్పటి కొకహత్య జరిగిపోయినది. మరు
నాడు తేనీటిగిన్నె క్రింద మరియొకచీటి కన
బడినది. అది సూర్యారావుకు వ్రాయబడినది.

“ఈ రాత్రి పండ్రెండున్నరకు నీవ్రాణము
లు జాగ్రత్త!” అని యుండెను. అందఱమును
విస్మితుల మైపోయితిమి. ఈచీ ప్లెక్కడినుండి
వచ్చుచున్నది? హరిరావు చీనావానిపై నను
మానించియుండెను. నే నాలోచించిచూడ,
చీనావానిప్రసక్తి యిం దేమియును లేదు.
పరిశుభమైన జల్లమీద, సుభద్ర చేతులతో
చెచ్చిపెట్టిన తేనీటిగిన్నెలు—ఎవ్వరిపై నను

మానిషమును—నుభవమును—మనోముఖమును—

చేను—నుభవము! నీవు నీవు నీవు చేయవలయును, గిన్నెలక్రింద నెవ్వరైన నీవు నీవు పించియుండకుదా.

నుభ—అట్టియవకాశమే లేదు!

లక్ష్మ—నా కిదేమో పెద్ద మహిమ ప్రభావము వలె నున్నది.

సూర్య—నా ప్రాణములు విడువవలసివచ్చినదేనా? సూర్యరావు మొగము పాలిపోయినది. అతడు నణకుచుండెను.

హరి—నీ కేమియు భయములేదు. నేరీరాత్రి నీదగ్గర నుండవను.

ఆరాత్రి నేనును, హరిరావును, సూర్య రావునకు సమీపమునఁ గూర్చుంటిమి. నేను “మనోరమ” యను నవలను జదువుచుంటిని. అందలి “జుమిలియా” చర్చలను వినినప్పుడు సహజముగ భీతినందిన సూర్యరావు, గడగడ నణకణజొచ్చెను. నేను నవ్వుచు నాతనివీపుపైఁ దట్టి యాపుస్తకమును ముడిచి “నీతావనవా సము”నందలి, వియోగకథాఘట్టముం వెలుచి తిని.

హరిరా వసుమానదృష్టులతో, నలువం కలఁ జూచుచుండెను. మా మువ్వరి యొద్దను తుపాకు లున్నవి.

సూర్య—నామనస్సు తిన్నగలేదు. నీవుచదువు నది నాబుర్ల కెక్కుటలేదు. ఎన్ని గంట లయినది?

నేను—పంజ్ఞం కయినది.

హరిరావు ప్రతికించి, “అందరినాది” అని నొక వెళ్ళిపోయెను.

హరి—హరిరావు! నుండవలయును. పుస్తకమును కట్టిపెట్టిరి. కొంతకు తలకొకచుట్టు వెలిగింది. పాఠ కేయలజడియును లేదు. నినులము లైవది ఇతనిరువది.

సూర్య—హరిరావు! హరిరావు! ఏమిది? నాతడు.....గడి.....నమయమై.....తలతల.....బరువులు బరువు.....

సూర్యరా వకస్మాత్తుగా ఇద్దఱుమును పనుగై తి చూచిరి. మరణింపలేదు. హరిరావు కొంచెం యటునిటుఁ జూచి, సూర్యరా వేసిన చుట్టను వాసన జూచెను.

హరి—విషపూరితమగుచుట్ట! వచ్చినది?.....భయము లేదు. నీనికి విరుగుదు కలదు.

హరిరావు తనజేబునుండి పెట్టెను తెరచెను. అందొక మంగు పుగల చిన్న సీసాలు పదియుండెను. యొకసీసాను తీసి వెండిగిన్నెలో చుక్కలు వేసి నీరు కలిపి సూర్యకిచ్చెను. సూర్యరా వాయూషధము వెను.

హరి—మందు లోపలకుఁ బోయినది. భయము లేదు. నేను గడియారమును

హరిరావును మందు పని చేయించెను. నదిగా పంక్తియన్నదిను పోయినది. హరిరావు తొందరపడుచు, గిన్నెలోనిది కేవలము అది నందు కాదు.

హరిరావు నీవు విస్మయమందితిమి! ఇద్దఱు మాబు రాలేదు. ఇంతలో బయట, ముని స్వనియయ్యెను. తుపాకులను పట్టు వేము చూడఁబోయితిమి. ఎవ్వఱును గిన్నెలోపలకు వచ్చితిమి. సూర్యరావు ముక్కున లేదు.

ఇప్పుటికి రెండుహత్యలు నిరాటంకముగ పోయినవి. మూడవహత్య బహుశః హరి రావునకు రావలెను. లక్ష్మణరావుగారి ముఠా పటిబల్ల తీసివేయఁబడినది. హరి రావును నాకు మిగుల నసంతృప్తి గను. అతడు సుప్రసిద్ధతైవారుడు. ఐన నీమిథ్యమున బద్ధిబాధ్యగ్రస్తుఁ డయ్యెను.

నేనుండఱుముఁ గూర్చుండఁగా పోస్టులో హరిరావున కొక యుత్తరము వచ్చెను.

“నీ వీ కేసులోఁ పనిచేయుచున్నట్లు తెలియు చున్నది. నాకు వ్యతిరేకముగ నెంచుచే యేటిరాత్రి రెండుగంటలు దాటకుండ వచ్చు దవు” అని యుండెను.

హరిరావును భయపడెను. కాని లేని ధైర్యముఁ జెచ్చుకొని “చూడు, ఏమి విని శక్తి!!” అనియెను.

* * * *

అందఱుమును మేలుకొని హస్తగతుం టిమి. కాల్పురుషుడు నికేథరిమును చల్లగా నడుపుకొనిపోవుచుండెను. నికారముతో కల్లని ముసుగుఁ గప్పకొని, దొంగవలె నిశ్శబ్దముగ నడుచుచున్నది.

హరిరావు పిస్తోలు చేతఁ బట్టుకొని, బయటచావడిలోఁ దిరుగుచుండెను. సరిగా రెండుగంట లయ్యెను.

“నీ వీ కేసులోఁ పనిచేయుచున్నట్లు తెలియు చున్నది. నాకు వ్యతిరేకముగ నెంచుచే యేటిరాత్రి రెండుగంటలు దాటకుండ వచ్చు దవు” అని యుండెను.

హరిరావును భయపడెను. కాని లేని ధైర్యముఁ జెచ్చుకొని “చూడు, ఏమి విని శక్తి!!” అనియెను.

* * * *

అందఱుమును మేలుకొని హస్తగతుం టిమి. కాల్పురుషుడు నికేథరిమును చల్లగా నడుపుకొనిపోవుచుండెను. నికారముతో కల్లని ముసుగుఁ గప్పకొని, దొంగవలె నిశ్శబ్దముగ నడుచుచున్నది.

హరిరావు పిస్తోలు చేతఁ బట్టుకొని, బయటచావడిలోఁ దిరుగుచుండెను. సరిగా రెండుగంట లయ్యెను.

“ఘం” అని తుపాకి కైతెను.

చుట్టను పొగ గ్రమ్ముకొనియెను. మేము దగ్గర కరిగిచూడఁగా హరిరావు నిర్జీవుడై పడియుండెను. విస్మయ భయభోకములతో మేము శత్రువులను వెదకుటకు బయటకుఁ బోయితిమి. ఎవ్వఱును లేరు. తిరిగి వెనుకకు వచ్చి చూడఁగా హరిరావున మచ్చటలేదు. ఏమి మాశ్చర్యము?

* * * *

నేను గదిలోఁ గూర్చుంటిని. పూర్వార్వర నందర్భ నిర్మాణముఁ గావించలేక నామెదడు కల్లోలమగుచుండెను. అకస్మాత్తుగా లక్ష్మణ రావుగారు నాగదిలోనికి వచ్చి విచార భయ ముతో నొక యుత్తరము నిచ్చెను.

“నెంటునే లక్షరూపాయలను పెద్ద మట్టి చెట్టుదగ్గరకు వెళ్ళు. మరెవరికీ దాని గుఱడదు. ఒక్కడే తేలికను. ఆయనము లుండరాదను. దీనికి వ్యతిరేకముగ జరిగినచో వ్రాణము లుండవు.” అనియున్నది.

అక్షరాధిపతిగారు దుఃఖముతో “బాబూ! లక్షరూపాయలకేసి భాగ్యము. ఈచీనావాండ్లంతైనా జేయ సమర్థులు. ఈ పిశాచశత్రువు వదలుట మంచిది” అని పలికెను.

నేను—చిన్చాంగ్ పై మీ రెంతవిశ్వాసముతో నుంటిరి!

పంతు—కుటిలుల నెట్లు తెలిసికొనవచ్చును?

నేను పంతులుగారి యాలోచనకు బాల నేపు సమ్మతించలేదు. ఆవల లక్షరూపాయలు, ఈవల భయంకరశత్రువు. కొంత నేపటికి నాలో నే నాలోచించుకొని, వ్రాణములకొరకు సమ్మతించితిని. నన్ను సమ్మతించజేసి, నే నేదో యాలోచించుచుండగా అక్షరాధిపతి వాగదా విడిచెను.

* * * *

పెద్దమట్టిదగ్గరకు వెళ్ళి నేను కాచుకొని యుంటిని. నేను మోటారునుండి దిగలేదు. ....ఇంతలో మజ్జియొకమోటారు నా కెదురుగా వచ్చెను. అందు ముగ్గులుమనుష్యులుండిరి. తలమీదినుండి కాళ్ళవరకు, నల్లని ముసుగు లుండెను. ఆగూఢశత్రు లెవ్వరో?

శత్రువులలో నాయకుడు నన్నుజూచి “పిస్తోలు తీసివేయుము; ధనము నిమ్ము; చేతు

లెత్తిము” అనియెను. నేను నవ్వుచు నచ్చట జరిగిన నొక్కటను వేయుచుంటిని.

ఇరమేళ్ళకుండు భర్తమును ను. అంతయు నాశ్చర్యము.

సర్వమును దలక్రిందులైపోయెను.

నాశత్రువులకు వెనుక నుండి యిరువదిమంది, పోలీసుభటులు చుట్టుముట్టి

“పిస్తోలు వేల్చితిరా చచ్చెదా!”

అని యిరువదితుపాకులను, ముచ్చట

శత్రువులగుండెల కెదురుగా నుండి.

పులు తుపాకులను క్రింద జెట్టిరి.

నేను తుపాకిని, చేతబట్టుకొని

తలపై నున్న ముసుగులం దీసితిని

యాశ్చర్యము!

చిన్చాంగ్ కాడుగదా! కాదా!

మఱి?

“నీవేనా!”

అని నే నాశ్చర్యముతో పెద్ద గానంటిని

అతడు మా హరిరావు; హరిరావు

వంచకొనియెను. ఐన, నీయిద్దఱును నన్ను

చూతునుగదా!.....

ఒకడు.....సూర్యరావు

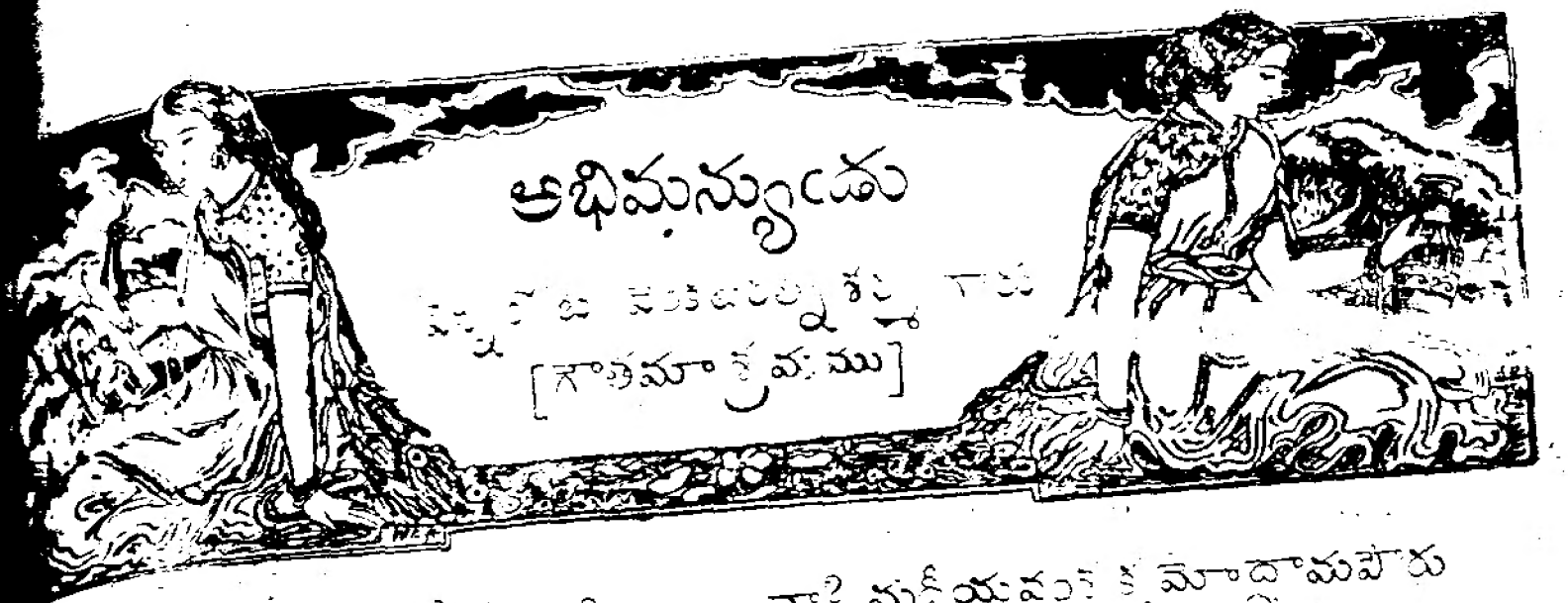
ఒకడు.....వేంకటరావు

ముగ్గులు నింటిదొంగలే. రక్షకభటు

వారి ముగ్గులకు సంకెళ్లు తొడగిరి. ....

ఆశ్చర్యములో నాశ్చర్యము!

చిన్చాంగ్ జైలునుండి పారిపోవే లేదు

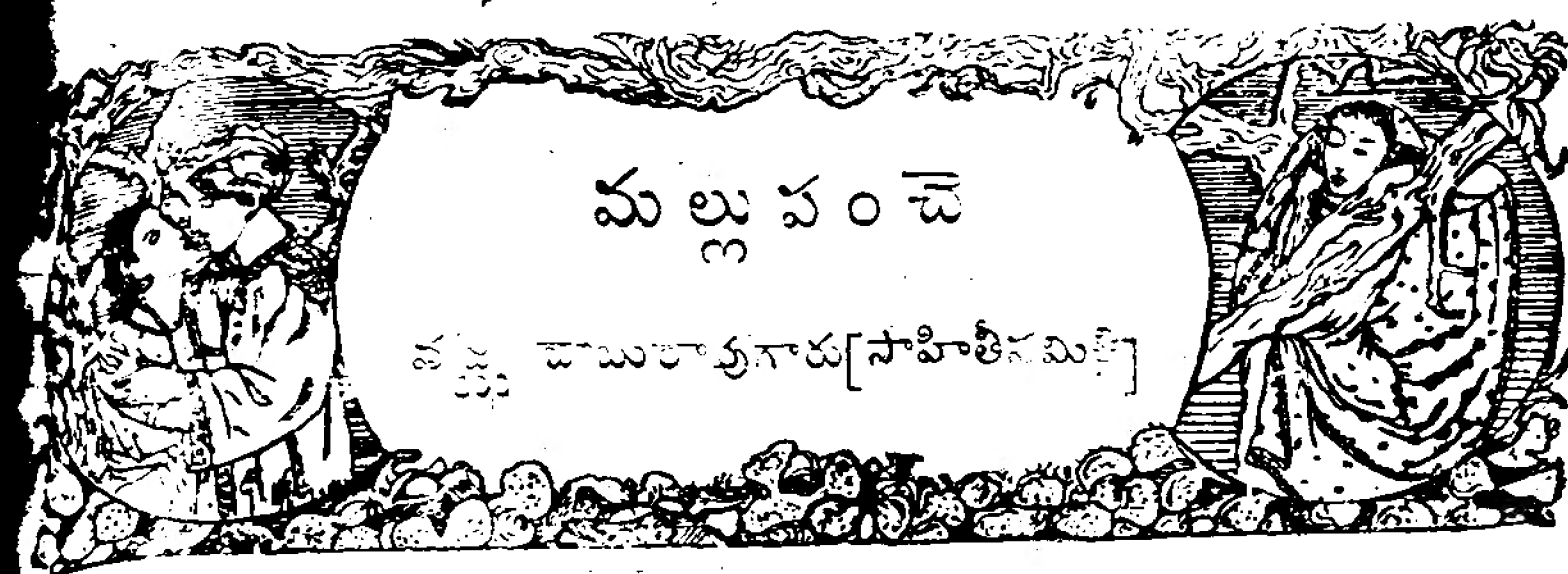
నా? మదీయవంశక్రమోద్ధామపౌరుషంబు?—ఏ విరోధిబలంబు సానబట్టి పొడిపొడిగఁ జేసి భారతభూమి నెల్ల జల్లి, యెగుడుదిగును మాన్చి, సరిసమం బా నర్చి, నేం బరిహరింపదమ్ము గేలి నేతునా?”—“మొన్నగదర! విత్ సేతఁ బట్టె నింతలో నెంతివాడయ్యె”——“నితఁడురా! కి కిటి మరపించె దన తెల్వి తేటలందు” “ఇతఁడురా! మానధనుఁడు ఇంకెవఁడు విడుచు పడుచుఁదనపు సాఖ్యమ్ము లీపుడమిలోన” “ఏడురా! కసిచీరెచ్చెడువాడటంచు వినుతి కుప్పలునోయంగ వీరకోటి విరుచుకొని పడుచుండిరి పిఱికిబంట్లు కాచుకొనుమోయి! యీదెబ్బఁగామకొనుము. బేనవుక, నీవ ఏరుడ—వంతలోన నెట్లు శత్రువారమును నిర్జించితోయి? యురుకఁబోకు! నేదనుదీర్చుకో రవంత! నీనుచుటిర క్తతిలకమ్ము నీరుగారఁ జొచ్చె; మత్తగజముఁ గూలె సోలి పడితి వకట! యీశితిలోన నిన్నాదరింప నెవ్వరును లేరు; నిన్ను వీక్షించు మేమె గడగడవడంకు చున్నాము; కాలగతికి నెవ్వ కేమి నేయఁగలము?—రువ్వచుంటి విష్వక్స గూడ రివ్వన నెగిరి వాడి వాలుగముల— నయ్యయ్యె! నీకేలుదమ్మి ర్తిసుధ నేన దిగద్రావి, కలిసేతు

నా? మదీయవంశక్రమోద్ధామపౌరుషంబు?—ఏ విరోధిబలంబు సానబట్టి పొడిపొడిగఁ జేసి భారతభూమి నెల్ల జల్లి, యెగుడుదిగును మాన్చి, సరిసమం బా నర్చి, నేం బరిహరింపదమ్ము గేలి నేతునా?”—“మొన్నగదర! విత్ సేతఁ బట్టె నింతలో నెంతివాడయ్యె”——“నితఁడురా! కి కిటి మరపించె దన తెల్వి తేటలందు” “ఇతఁడురా! మానధనుఁడు ఇంకెవఁడు విడుచు పడుచుఁదనపు సాఖ్యమ్ము లీపుడమిలోన” “ఏడురా! కసిచీరెచ్చెడువాడటంచు వినుతి కుప్పలునోయంగ వీరకోటి విరుచుకొని పడుచుండిరి పిఱికిబంట్లు కాచుకొనుమోయి! యీదెబ్బఁగామకొనుము. బేనవుక, నీవ ఏరుడ—వంతలోన నెట్లు శత్రువారమును నిర్జించితోయి? యురుకఁబోకు! నేదనుదీర్చుకో రవంత! నీనుచుటిర క్తతిలకమ్ము నీరుగారఁ జొచ్చె; మత్తగజముఁ గూలె సోలి పడితి వకట! యీశితిలోన నిన్నాదరింప నెవ్వరును లేరు; నిన్ను వీక్షించు మేమె గడగడవడంకు చున్నాము; కాలగతికి నెవ్వ కేమి నేయఁగలము?—రువ్వచుంటి విష్వక్స గూడ రివ్వన నెగిరి వాడి వాలుగముల— నయ్యయ్యె! నీకేలుదమ్మి

చిందుచున్నది నెత్తురుచిందువులను.
వైరులును గంటిలో దుమ్మును విధాన
గాలిలో నల్ల ధారలకరణిఁ బాటి
నాగు: చింగుటవంద త్రెనార లెందు
కరన్న!— పొగరుబోతు
లరుగ. గుసగుసలాడుచున్న
వార త్రెనను నిచూపుమేర లేరు—
దాహమయ్యెనా? నేటియీమోహరమున!
నాల్క తడియూరిపోయెనా, పల్క వేమి?
కన్నతండ్రి దగ్గర లేడుగాని, నీకు
దివ్యపాతాళజలము నందింపకున్నె?
అంతయేటికి? నాతఁ డీప్రాంతమునను
యున్న నీ కిన్నిపాటు లుత్పన్నమగునె?
అరులు తారుచు నున్నార లచట నిచట
నేమికారణమోకాని— ఏమి నేయఁ
గలము? — నీ కడ్డమైన రాగలమె, కుఱ్ఱ?
అరరె? యెంతటిదురదృష్ట! అంతలోన
పిటికిపందలు వెనుకకు వెనుక కొదిగి—
కరము గడగడవణకు నీగతిఁ దలంచి—
లేఖికి మాత్ర నెనుకంజ లే దదేమొ?
నీ ప్రతాపవర్ణనఁ దనివిననకనా?—
ఒక్కటై మొనగాండ్లు దుర్యోధనుండు
కర్ణుడును, దుష్టశాసనా గ్రణియు, సైంధ
పుండు రణధర్మమును వీటలుచ్చి, —తావ
కీయ, పాంచభౌతికమైన గ్రీవనాశ
ముల విభేదించి, రూపుమాపుటకుఁ గాని
పేరు నెవఁడు మాఁగలఁడు పృథివిలోన?
చదఁ గనుఁగొను మచే! వియచ్చరులు పాల
వెన్నెలలబిందువులు చిమ్మునన్నజాజ
పూలమాలలఁ గ్రచ్చి రింపులు సెలంగ
నీకుఁ గై నేసి నిన్ను మన్నించుకొంటు
విధివశమునఁ జేజారి వ్రేలబడెడు
కత్తిఁ గనుగొని మీవైకి నెత్తె నన్న

ఇ మమెయికా బాతెడ రడ
పాఁజుబోతులమై బుమవా
ఎవఁడు మాఁకకలఁడు నీ
రక్తిధారలలోన నవ్యక్తమగు
నవరంబున మిచ్చు సువ్యక్త
భోజనాంతరములు నిడిపోయె
“కంతసీతుమా! నీదు విక్రాంతి
కనులు మూసి విప్పెడులోనఁ గడు
నెత్తుతులలతోడ నిండించుకొ
పీనుమెటలతోడఁ గప్పినగతికయి,
తోడల విదిల్చి నీవైకిమాకి, నీ
చేడి, భయంపడి, గగ్గోలునడుచు శాస్త్ర
పాఁజుబోతుల దాక్షిణ్యభావ మొన
విడిచిపుచ్చినందులకు, —గట్టిడివిధాన
యెంతకష్టముఁ గూర్చిన, నింతయేని
మారణమున; రణధర్మ మారకుండ
నసువు లున్నంతఁ బోరాడినందుకొంటు
“కన్నగవ నస్త్రధారలు గార్చమా? ను
భక్తికడుపు జంపపుగోతవడగఁ జేసి
నందులకు — తండ్రి తనచేతులార నీకు
దహనసంస్కారము లొనర్చి తల్లడిల్లి
నందులకు. —అకట! —నీవిడ్డనైన నీవు
చూచిపోవనందులకు: —నిస్తులయశస్క!
కాని యెనలేని కీరితిఁగాంచినావు—
ఎవఁడురా, లోకమున వీరుఁ డెవ్వ? డని
నాన! మాయభయన్యుడే యనుచు నెందు
ముందు నీవేరు చెప్ప నుప్పొంగుచుచు
వెవఁడురా? నిజరాజ్యవైభవము కొంటు
బ్రాహ్మణములఁ బాసె నన్న మావీణపాట
లందు నీవేరు విప్ప ముందంజ వైతు
మింతకంటెను మాకు నింకేమి వలయు?
ఇదియె మామనశ్శాంతి సుమీర్మ కుమార!
ఇదియె మాకు నానంద మోయి, కుమార

నాలిలో అన్నివిధాలా సౌఖ్యమేకాని
దోమలబాధ విడతెం. చుట్టూమా
భూములున్న డెబ్బామామిడినింటిలో
ముదాచు నెల్లో దోమల బాధతప్పద కాని
మండినాతూ వడగాలి వీచేరోజుల్లో
దోమలబాధ ఉంటుంది తెనాలిలో.
చెప్పబోయేది శీతాకాలంలో ఒకనాటి
దినం.
మన నెలలో అయిదారు రోజులు
ముఖ్యమైంది. చలిబాధకుతోడు దోమల
బాధ. ఆరాత్రి అంతా దోమలతో కునుకు
దొడుతు వట్టు. ఏకాదశి అయినా బాగుం
బాగారం కలిసివచ్చేదని అనుకున్నా.
అలా తెల్లవారింది. గొల్లది పాలుపొయ్యి
వచ్చింది. “ఇవాళ గుంటూరు వెళ్లు
రా ఇక్కడే ఉంటారా? మధ్యాన్నం కాఫీకి
పొయ్యించుకో దానికి” అని మా ఆవిడ
అంది. రగ్గుగట్టిగా మునుకు పుట్టుకుంటూ
బాతా” అన్నాను. పాలుపొయ్యించుకొవి
ఆవిడ ఇంట్లోకి వెళుతూ “కాఫీ తయారవు
న్నది. లేచి ముఖం కడుక్కుందురా”
న్నది.” సరేలే అన్నాను.
* * * * *
బాబాయి, కాఫీ చల్లారి పోతున్నది తాగ
కాఫీ తయారుచేసి ఇంకావస్తావు, ఇంకావ

స్తావని నంటిఇంట్లో కనిపెట్టుకుని కూర్చుంటే
ఏవో పాడు ప్లానులు ముందరేసుకు కూర్చు
న్నావు. మహాఇల్లు కట్టించేవాడికన్నా తగదు.
ఇప్పు డాప్లానుకే తొందరొచ్చింది” అని మా
అక్క కాఫీకష్ట సానరువెచ్చి నాబల్లమీద
పెట్టి అక్కడపడిఉన్న ప్లానుచూస్తూనిలబడ్డది.
తెనాలి లో కేకొన్న చిన్న స్థలములో
చాలా అందంగా అన్ని వసతులతోటి చిన్న
ఇల్లు కట్టించాలని అప్పటికి ఎంతలేదన్నా
ముప్పై నలభై ప్లానులు వేసినట్టు వేశా. ఏ
ప్లానులో చూచినా వంటయింటిదగ్గరేవచ్చింది
చిక్కు. పూర్వాచార ప్రకారం వంట యిల్లు
కుడిప్రక్కగా ఉండాలట. దానిప్రక్కనే భోజ
నాలగది ఉండాలట. దక్షిణపువైపున వంట
ఇల్లువేస్తే భోజనాలగదిలోకి దక్షిణపు గాలి
రాదు; భోజనాలగదికి ఉత్తరవైపున వంట
ఇల్లుఉండరాదు. భోజనాల గదిదక్షిణానికేకట్టి
వంటఇల్లు దానికి పడమరగాకట్టిదామాఅంటే
ఇక అటు స్థలంలేదు. అదీ చిక్కు! ఏదోరకంగా
ప్లాను సవరించి వంటయిల్లు కాకితం మీద
ఏర్పరిచా. పోయిలు పడమరముఖంగా ఉం
డాలి; అదోచిక్కు! “పోయిలు ఇక్కడ ఉండొ
చ్చునా?” అని పెన్సిలుతో చూపించి, “నీ కలా
తెలియదు. వ్రాసిచూపిస్తేనేకాని” అని మహా
ఉత్సాహంతో టైప్ రైటర్ డ్రాయింగు బోర్డు

డాక్టర్ ఎస్. యమ్. విశ్వేశ్వరయ్యగారు - మైసూరు

నాదికి లాగి సెట్ నైట్ కోసం ప్రక్కకు
 వెళ్ళాను. పాడుగూడెన్న పుస్తకం కాఫీ
 కప్పు తగిలి క్రిందపడి భయపడి పోయింది. నా
 కడుపులోకి పోవాలనిన కాఫీ క్రింద
 కాలువకట్టి అక్కడపడిపోయింది. వెంటనే
 పాడుగూడెన్న తగిలి భయపడిపోయింది. పాడుగూడెన్న
 కదా పాడుగూడెన్న మానేసి "కాఫీ
 పట్టుకురాగానే తాగినట్లయితే కాఫీ కడు
 పులోపడింది; ఎంత సరదాగా కొనుక్కున్న
 చైనాకప్పు తగిలిపోకుండా ఉండేదికదా; అయి
 నా మన మేమిచేస్తాము. చైనా అంతటి దూర
 దేశంలో తయారుఅయి బహుమతిని నీమకు
 లైలు ప్రయాణాలుచేసి మా ఇంట్లో ఈయెట్ట
 ర్థమునుంచి ఉండి అనేకగాల్లు కాఫీ నాగొంతు
 లోపోసి చివరకిలా ఇవాళ టీప్రెస్ తగిలి
 ముక్కలు కావాలని దానికి రాసిపెట్టి ఉంది
 కామాల్ను" అనే వేదాంతపు ధోరణిలో
 ఉండేటప్పటికి కాఫీ ప్రవాహం కాకతాలక్రింది
 నుంచి మళ్ళీ కాలువరూపం దాల్చి. రాత్రి చదివి
 బల్లమీదపెట్టిన "If winter comes" పలాగో
 క్రిందపడిఉంటే, దానికి ఎదురుతాకి చిన్న
 చెరువాకారం తాల్చింది. బంగారుమంటి నావె
 లు పాడైందికదా అని ఛప్పనలేచి పుస్తకం
 తియ్యగోయినా. ద్రయింగుబొట్ట వగైరాలు
 బల్లమీదజరిగి టేబిలులాంపును క్రిందికితోసే
 సినవి. చిమ్మినీ గ్లోబు ముక్కలుముక్క లయి
 నవి. అంతట నాకు ఎక్కడాలేని చికాకు
 వచ్చింది. చికాకుగా పెద్దగొంతుతో "కుర్చీ
 వెధవకి ఇంగ్లీషునావెలుతో ఏంపని? చీకటి
 తోనే ఏమిపుట్టి మునిగిపోయిందని బల్లమీది

నుండితేసి కింద వెళ్ళాను. పట్టువాడు కింద
 తాను. తేలి బల్లమీద పెట్టాలని తల
 తాళకం చేసిందా? నిద్రపముచి
 కాఫీ పడి తగిలిపోయిందా!" అని పుస్తకం
 కోవతితోనే తునుస్తున్నా.

టేబిలు లాంపు క్రింద పడ్డ చిన్న
 నా పెద్ద కేకలు విని పట్టువాడు తును మాట
 గదిగుమ్మంలోకి వచ్చి, "అయ్యో ఇదేమిట
 అన్నది. "మిటా నీ మొఖం నా మొఖమునా
 లాంపు కప్పు బద్దలైనవి. కాఫీ పడి ఈ పుస్తకం
 తగిలిపోయింది. కుర్చీ కిందపడి పుస్తకం
 బల్లమీద పెట్టాలని తెలియదా" అన్నా
 "వేడి కాఫీ పంటమీదపడితే కాస్త వల్లు గా
 చుచ్చగాని పుస్తకం కాల్తుందండీ; మీదంలా
 మరీ సోద్యం; కాస్త కాఫీ పడ్డందుకేనా ఇం
 కోసం. తుడిస్తే అదే పోతుంది" అని మహా
 సామ్యంతో అన్నది. ఆవిడ కనుకొలుకుల్లో
 అప్పుడు ఒక్కపిసరు చిరునవ్వుకూడా ఉన్నట్లు
 నాక్కన పడ్డది.

నాకు వల్లు మండింది. కుర్చీ గూబకి
 లేదామా అన్నంత కోపంవచ్చింది. వాడి
 తీవ్రంగా చూచాను. చేతిలో ఉన్న పట్టు
 పువ్వులు నాకు చూపిస్తూ, "లాల్లా, పూల్లా
 పువ్వులు" అన్నాడు నవ్వుతూ. నాకు కింద
 త్తయినా కోపంతగలా. "పుస్తకాలు కిందపడి
 తగిలెయ్యటానికి, వాడ్లో పన్నీరు పూలేరటాని
 కాకులు కుయ్యగానే లేస్తావు" అంటూ
 ఉండగా కుడి చేతులోవున్న పువ్వులలోనుంచి
 ఎడమచేతి వేళ్లతో ఒక పువ్వు తీసి "లాల్లా కోరి

యిన ముఖ్యమంత్రి కంకేం పాదప్రసాదాన్ని
 మార్చి కార్మికులను పనిమీద పంపించు
 నిర్ణయమును వ్యతిరేకించి, వ్యతిరేకించుటకు
 రాగా మైకటకుని పనిమీద పంపించుట
 ఇంటికి వెళ్ళి వాడుకున్నాడు. మాపుమే
 లలో బుడి ఏమీ కనబడలేదు. కొంచెం గుసేపు
 వింటేనేగాని బుడిచేట్టలేదు. “ఇది
 మంచి మాచేట్టలు విడిచి పంపించుట
 ఏకాగ్రహములలోకి వెళ్ళి తేలికగా కార్మికులను
 తాగొచ్చు. బుడి కనబడగానే ఎక్కి ఇంటికి
 వెళ్ళి చూచుకొని కార్మికులలోకి వెళ్ళి ఒక
 మూలనున్న బట్టమీద కూచుని, ఇట్టి అట్ట
 యేమి అక్కరలేదని కార్మికులము తీసుకొని,
 వేడిగా ఉంటే వెళ్ళి న్నెలలోది కొంచెముగా
 చిన్నగిన్నెలో వాసుకొని ఉంచుకుంటూ
 తాగుచున్నాడు.

నెనకనుంచి రాయి మరికొందరు స్నేహి
 తులు ఏదోగలభాగా మాట్లాడుతూ ఇక ఇక
 నవ్వుతూ కార్మికులలో ప్రవేశించారు.
 ఈఖంగారైన బట్టలతో వీళ్ళ కెందుకు కనప
 డాలి అని మాట్లాడుకుంటూ తలవెనక్కు తిప్ప
 కుంటూ అమూలకే నక్కి కార్మికులముఖం
 దగ్గరపెట్టుకుని కూర్చున్నాడు.

రాయి నన్ను చూడ లే వనుకున్నాడు.
 కాని, కాలాంతకుడు హోటల్లోకి రాగానే నే
 నున్నట్టు గ్రహించి ఉండాలి. సరాసరి నేను
 కూర్చున్నచోటికి వచ్చి బజముమీద చెయ్యి
 వేసి గబగబకుదిలించి “ఎం స్నానం గీనం లేకుం
 డా ఇలావచ్చావే” అన్నాడు. ఆ కుదిలించ
 టంతో నాఎడమచేతిలో ఉన్న పెద్దగిన్నెలో

కార్మికుల నాసిల్లుమీద వేసుకుంటూ
 చర్మానికే వేళ్ళ ముక్కుమీద వేసుకుంటూ
 కార్మికులను పనిమీద పంపించుట
 ఇక్కడ తప్పింది కాదు. చురుమనే
 చిన్నానులతో కార్మికులలోకి వెళ్ళి
 కుంటూరికి వెళ్ళి అవకాశం
 శాడు రాయి. కర్మనవ్వి మాటలు
 చుదోమారు నావిదేవ ప్రభావము
 స్తూ, “గ్లాసుగోమల్లు పంచెలు, ఇంగ్లీష్
 పట్టులు, సిల్కుకుడువాలు వేసుకునే
 బురదాడక కార్మికుల ఊరికే పోతుందా”
 ఉపన్యాసం ప్రారంభించాడు ఖద్దరు
 కుడి లాగ.

ఇలాంటి అవస్థలో ఉండగానే వీడికి
 ప్రచారానికి సావకాశం చిక్కింది
 లా అని మనస్సులో అనుకుని “ఇంక
 దరు మీద మోటారు బురద చందగ్గా
 కార్మికులదా, వల్లుకాలదా” అని ఏమీ
 అన్నా కని తీరేలాగ.

“అది కాదు” ఏమో అనబోతున్నాడు
 “అది కాదు లేదు, ఇది కాదు లేదు.
 ముందు చెప్పు; ఖద్దరుమీద బురద చంద
 అదేవాటరు ప్రాప్త, మక్తప్రాప్త, మక్తప్రాప్త
 ప్రాప్త” అనివాదన లోనికిడిగా. ఏదో
 వాటర్ ప్రాప్త మక్తప్రాప్త మక్తప్రాప్త
 టప్పటికిరాయి తోక తొక్కిన తాచునలే
 కల్లెర జేసి నాపైనున్న సిల్కుకుడువా
 వంతాన లాగుతున్నాడు. నేనోకక్కా వా
 కక్కా లాక్కోవటంలో చినుగుతు
 దాన్ని విడిచిపెట్టా. నేను విడిచిపెట్టా

గంధనాను గబగబ చుట్టగా చుట్ట
 నావిదేవము నాటర్ మక్తప్రాప్త
 నావిదేవము కే తెలిసింది. మక్తప్రాప్త
 ఇమగో తెలుస్తుంది చూడు” అని ము
 అట్టవేసేసేసే పోయిలోకితోరాదు.
 తోరుగా మండుతున్న నేను
 ముట నిమిషంలో సిల్కు నుకమ్మేసింది.
 టటుమ రూపాయల కండువా ఇలా
 వేస్తావని నేను ఎన్నడూ అనుకోలేదు.
 ములో వాంతా నిర్భాతపోయి చూ
 ము.
 “నీకని అంతటితో తీరిందా?” అని
 అన్నా.

పులివలె నామీద కురికి “కని అంత
 తీరుతుందనుకున్నా?” అని నావట్ట
 దగ్గర పట్టుకుని కిందికిచింపి కోటులాగ
 పోయిమీద పారేశాడు. ఏమన్నా
 చంపేసేటంతటి కాస్త్రంతో

నాని ఏలా తీరుతుందను కొన్నావు? ఈ
 ప విదేశి బట్టలు వేసు కుంటున్నందుకు
 ముచ్చితంగా ఆమల్లుపంచెకూడా తగలేసి
 గోచితో నిన్ను బజారు వెంట ఇంటికి
 పోయి కురికాడు.
 నీకేమైనామతి పోయిందా ఏమిటి?
 యాహంగామా అంతా?”
 నట్టనడి బజారులో
 అని కుచ్చెళ్ళుకున్నాడు. నేను
 గట్టిగా మోచేతులతో రెండు కక్కలా

గోవతి అడుగు పట్టుకొని కుచ్చెళ్ళి రెండుచే
 తులతో గట్టిగాపట్టుకున్నా.
 రాయిపట్టె గిరించి బురదాడక కార్మికులను
 డు. బట్టబుధనం నడవినట్లుయింది.
 * * *

తులకడము మెలికువ వచ్చింది. గట్టిగా
 కచ్చుకున్న గోమూల కేడి. కార్మికుడు
 చుకొని బట్టగట్టిగా చేత్తోట్టుకొని మంచము
 మీద ఉన్నట్టుమెలికువ వచ్చినకొన్ని సేకం
 ద్దకు తెలిసింది.

తేడి ఇక్కడ వేడిగాను ఫోవతి విగి
 మకుంటా కలలో నంబులన్ని ఒక్కసారి
 స్మరణకు తెచ్చుకున్నా. వచ్చింది.

“కార్మికులారేం స్నానానికి వేడినీళ్లు
 తోడి సేదంగా ఉన్నై. పలుకు వేళకూడా
 అవుతున్నట్లున్నది తేస్తారా?” అనివంట
 ఇంట్లోనుంచి పిలుపు వచ్చింది.

నీగరెట్ట కాల్పులని వాకిల్లోకి వేళ్లేట
 ప్పటికి స్వామి, రాయి, వస్తున్నారు.

స్వామి—ఏమహాత్మా! ఇప్పుడే నిద్ర లే
 పున్నట్టున్నారు.

రాయి—మల్లీ మల్లుపంచెలు కొనుక్కు
 న్నావు.

స్వామి— ఏమిదిగంటలైనా నిద్ర లేన
 కూడదు!

నేను— లేదండి, ఉదయమే మెళుకువ
 వచ్చి మల్లీకునుకు వచ్చింది. బీభత్సమైన కల
 కూడా కన్నాను.

నేనేదో ఆందోళనగా ఉన్నానని స్వామి
 గారు గ్రహించి “ఇకటి కలలకు టింపులేదండి;
 మెటనే కాలకృత్యాలు కానివ్వండి; రైలుపై
 ముకికా...” అని గడియారం తీసిచూచి “నల
 థైతోమ్మిది నిమిషాలున్న”దన్నారు.

వైలుంటి నడవరానంటి. నాపూవయలూ! అమ్మను
విడిచిపెట్టివదిలారం వరశేపుర, పెండ్లిహూతును చూడ
పోతున్నావన్న సంక్రమ పెండ్లిశేపుర, మట్టమట్టమన్నవి.
ఏంచేయను? ఈ పెండ్లివధులూ నునుపులగాలేనని యెంతెం
తో ప్రయత్నించాను. కాని, యెవరినిచూచును? అమ్మను
మరచినా? అదిసాధ్యమా? ఆశ్రేయమృతమొలుచుకూం
డే మాంబు, ఆవాత్సల్యకృతమైన మాపుక, ఆ దయా
పూరితమైన శాపదేశాలు, ఆమరత, ఇదిఅది అనశేల?
పన్నింటినిచేసిన ఆహూతేనెలామూర్తిని మరచినా?
అంతకృతజ్ఞుడనా? నీకులేదు. కాని, పెండ్లిహూతును
మరచినా? అయితే యిప్పు డేప్రయాణ మెవరికోసం?
మామయ్య అన్ని విధాలా బద్ధించింది యెవరిని? సంసార
మాత్రం సుఖంగా జరగడానికి తోడునీడగా వుండవలసిన
ఆవిడ కేరుకొనేందుకు సాక్షి ఆవిడనే మరచినా? ఇదీ
అసంభవమే. ఇద్దరినీ మరచలేదు. పోనీండి; బండ్లలో మా

9

[illegible]

నే నూరివైపున దేవాలయాలన్నవన నూరి
 బొమ్మ నాకీప్రాణిలో దిగి పానకాలరాయల నేపించి
 తనవి నొప్పిపట్టింది. కాని, ఆవెంటనే 'యిప్పుడు కా
 బ్బూరినుంచి తిరిగివచ్చేటప్పుడు దిగుకా'నుని నిశ్చయ
 కొన్నాను. ఇంతలో నేనెక్కిరి బండివచ్చు
 రిందో కనిపించడం నా చేతులపట్టడి.

[illegible]

యిష్టమయినది కలిగి
 నే నేమి కావో, నా
 నీకు పాపములు
 నికొడలు కానిక
 ఆమె కలిగి పుట్టి
 మనుష్యును. కాని,
 యిదేమి? మంగ
 సూత్రం లేదు. ఈ
 బాల వివాహితుగా?
 అవివాహితగా? లేక
 బాల—భిక్ష! నుచు
 చక్కని, నుగ్రహి,
 చిన్న కనబడి కనబ
 డవట్లు నొసళ్ల సందు
 మంకుం బొట్టన్న
 చేత గాజు లన్నవి!
 కన్నయే అయితే

తెచ్చయ్యేవరము... బండ్లిచేయకుండా వుంచిన తెచ్చయ్యేవరము...
 (బ్రాహ్మణుని) పైర్వమే పైర్వం! నాలో చేసు
 ఆలోచిస్తూ వెళ్ళుతూ వున్నాను.
 “వచ్చినా, నాహారం పెట్టే యేదీ?” అని గానీ
 రానో ఆచిన్నది పెద్దామెను అడిగింది.
 “బండ్లిచేయనాకేమో? మాకు మనుషుడేనా?”
 అని పెద్దామె బాలునితో “మరదీ! పెట్టేదిగా
 ఎద్దులబండ్లిలో ఘోషం పోయిందేమో?” అన్నది.
 బాలుని అతనికి పంచామ్య దిరవైయేం జ్ఞానం
 ది- తటాలున బాలునినుండి దిగి పరుగెత్తినాడు.
 “అన్నయ్యా! ‘తైం’ అవుతుందేమో; వద్దు పోయి
 పోవద్దు” అని అన్నది కేక పెట్టింది.
 ఆ అన్నయ్య యీ చెల్లెలిమాట వినిపించు కుంటు
 నా? ఒక్క... ప్రేమనుకు బయటపడ్డాడు.
 లించింది. గానీ... చింతా చూపాడు. బిగి చూడ...
 చిన్న... అన్నయ్య రాకేదే వదినా? బండ్లి...
 లిందే? ఎట్లా? “అన్నయ్యా, అన్నయ్యా” అని గో...
 లిందే? ఎట్లా? “అన్నయ్యా, అన్నయ్యా” అని గో...

"ఏమో, ముకుతేరు. నాన్నగారికిమీదా మీరే పెరిగిపోయింది."

"అవశ్యంగా! అందుకే నేనెప్పుడూ జేయబడి..."

"మీ యీ అవకాశం జన్మజన్మనితైనా..."

"అలాకేమి? మీ నాన్నగారి పేరు?..."

అన్నాను.

అపారితోషకముగా నాకు ఆశ్చర్యమైంది. ఆపేరు నాకు కాబోవు మామగారి పేరు! నా మౌనము లో యెట్లాగో కానీంది. బట్టారీ, బెజవాడ, మామగారి పేరువంటి పేరు! మరేమీ? నాకోట ఉన్నట్టుండి "ఓ" అను అక్షరం వెలువడింది. కాని, అందరి భావరూపం బయటపడలేదు. అది నా అన్యప్రేమ!

ఆనెంటునే ఆమెతో నావంకచూచి "నాన్నగారిని మీ రెరుగుదురా?" నని అడిగింది.

ఇంక నే నేమిచేయాలి? మోహం తలచేశాను. తప్పించుకోవాలేకదా! ఇట్లున్నాను:

"లేదు, నాకు వాటితో పరిచయంలేదు. కాని, పేరు వినివున్నాను. ఒకప్పుడు భద్రాచలంయాత్రకువచ్చి ఉన్నట్లు జ్ఞాపకం."

"భద్రాచలమా? దాని మామేనత్తను యాత్ర చేయించడానికి తీసుకపోయివుండేది. కాని మీకెట్లు తెలిసింది?"

అమ్మయ్యో! "చిక్కెరా మిడితంభట్లు;" అనుకున్నాను. మీనాన్నను నే నెరుగును అనివుంటే ఈసంకటం కలిగివుండదుకదా! అయినా యిది నాకొకవిధంగా సంతోషదాయకమే అయింది. ఈతరుణే నాదికాబోవునని. ఇంకేలాటిసంతోషయూ లేదు. ఇట్టి సుందరి, ఇట్టి అమాయక, ఇట్టి సరళస్వభావం; నాకు అర్థం కాదున్నది అని నాకు తోచినంతనే నేను ధన్యుణ్ణి అనుకున్నాను. కాని, యేకారణంవల్లనే నా యీ అర్థం నాచేయి జారిపోతే నా కెంతో దుఃఖమనేమో, లోకమేమనవ్వమైపోతుందేమో, నాజీవితమే వ్యర్థమై పోతుందేమో అని భయంకూడా వేస్తున్నది. తిరిగి ఈలాటివియోగం తటస్థించడానికేనా మంగళగిరి మహాస్వామి మమ్మన్నీ కలిపాడు? ఆ పానకాలరాయడికి అంత నిర్ణయం? అట్లెన్నటికీకాదు అని నన్ను నేను సమాధాన పరచుకున్నాను.

నే నేమీ మాట్లాడకుండాను చూసింది. ఆమె అప్రశ్న వేసింది.

తప్పించుకోవడానికి "అక్కడ మా యిల్లులో దొరుకిపోయింది!" అన్నాను మైమరచి.

ఇంతవరకూ కోరికకి తృప్తిచేసుకుని ఉన్నాను. నాకు వచ్చింది "యేమిటాదు?" అన్నది.

బాక చెప్పింది. అప్పుడు 'వది' నా గట్టపడుతుంది!" అన్నది.

"ఏమిది?" అన్నది బాక.

"ఈయన 'యూగోషియ' కాదు!"

"నీకెట్లా తెలుసును మానా?"

"ఇదేనా మీ తెలివి? మామగారూ టిక్కెట్లు దిగాయకదా; ఆర్కే హితులు 'య' కా'లా; మనవారా? ఆలోచించుకో..."

"హిందూస్తీ హితు లుండవచ్చదా?"

అప్పుడు నాదేహం నాకు తెలిసింది. బాట నాకు తెలిసింది. ఏమైనా యేమీ యెలా వారిభావ నాకురానట్లు నటిస్తాను. ముందు నటనగా?

బాక విరువవ్వతో "అయితే మీరు మా మాట్లాడు! అన్నది.

ఇంతలో రైలు గంటలు మ్రోగుతున్నాయి. ఆగింది.

"హూ, హూ!" అంటూ కొందరుమీదట మామ తలుపువట్టుకొని నిలబడిరి.

"టెలిగ్రాము లిచ్చివస్తారా?" అన్నది బాక.

నేను మాటలతో 'నహి, జూర్ నహి!' అంటూ బండికి సిగ్నల్లింగ్ ఆఫీసుకు వెళ్లిపోయాను.

మంగళగిరిస్టేషనులో వుండేసాయిన చిన్న మమ్మ టెలిగ్రా మిచ్చాను.

"విచారపడవద్దు. ఇప్పుడున్నట్టే బండ్లు జవాబు వెళ్లిపోయి రాత్రుబండికి బయలుదేరి రా. ఇక్కడ బండిలో మాకేలాటియిబ్బందీ కలగకుండా బట్టారీవరకూ కనిపెట్టవుండి జాగ్రతగా యిల్లు చేర్చడానికి బండ్లోవున్న పెద్ద

ననిషి. వ్యవస్థాను. — అందుకు మనకు పరమాప్రతిభ అవసరము. — అనినాని."

గాని బట్టారీవాత్రం టెలిగ్రా మీయలేదు.

జుంకికి అర్థమైనది అది. నాన్నగారికి నేనుకొను వర్తివుంటాను. నకుంగా జరిగినట్లు — అనుమానాలేవి అయివు సంతటెల్లయంకాదు నాకుతోచింది.

ఇంతలో 'రైల్వే' మోగింది. ఒక్కపరుగుతో వచ్చి బండియొక్కము.

'మోక'నాని మీ కెంతకాల కలుసుకున్నాను. 'కారం' అని అపారితోషకమువుండగా.

నేను సర్వవిధా "తీర్చుకోవచ్చును. ఇప్పు నా రెండుకు!" అన్నాను.

"మీ రిందాక" అని 'మహావది' యేమో అన

ఇంతలో 'వది' "మహావది"నా, ఈయనకూ మామని వస్తుందేమో, మాట్లాడరాదా; ఏదో కొన్ని రైలు నామా మీమాటలు తెలిసేవిగా?" అన్నది.

బాక 'మీమా' హిందూస్తాని వస్తుందని తలుపు తెరుచుకొన్నానా?" అన్నది.

"హిందూస్తాని" నన్నాను: తెలుగువంతులగాని రావని చెప్పలేదు.

ఇంక మాభావమేమోయింది. ఇంగ్లీషువంతుల హిందూస్తానికి మారింది.

"ఇందాక మీరు త్వరగా విజమైంది. త్వరగా టెలిగ్రామిచ్చాడు. మీరుస్టేషనులోకి పోయినప్పుడు మీ నాపేరును పిలుస్తుంటే యెవరా అని

ఇందుకు 'యాదంకి' అంటూ మామగారి నాచేతికి టెలిగ్రా మీయవచ్చుంది.

"ఎందుకు మీరే చెబుతున్నారు?" అన్నాను నేను.

చిలువల్ల నమ్మి ఆ టెలిగ్రాములోని సంగతులు దనివింది. నాకు మహాదానందమైంది. నాకు కాబోవు భావ్యతల్లి బహుకాశం వుట్టింది. గొప్ప అధిపతి అం అంతుకొంది. స్త్రీలకు విద్యదానంవల్ల వారిలోని స్త్రీత్వం మాయమైపోయింది. పురుషులవలె పురుషులవలె రని యిప్పటివరకు నాభావన. కాని, యిప్పుడు నాయెదుట మరోమోహనకర సుందరవృత్తం, ఉదాహరణం, మంచి నాభావన క్షణాల్లో మునుపాయమైపోయింది మీరు కళాకారి (కాలేజీలో) చెబుతున్నారా? అని నేను సంతోషంతో అడిగాను.

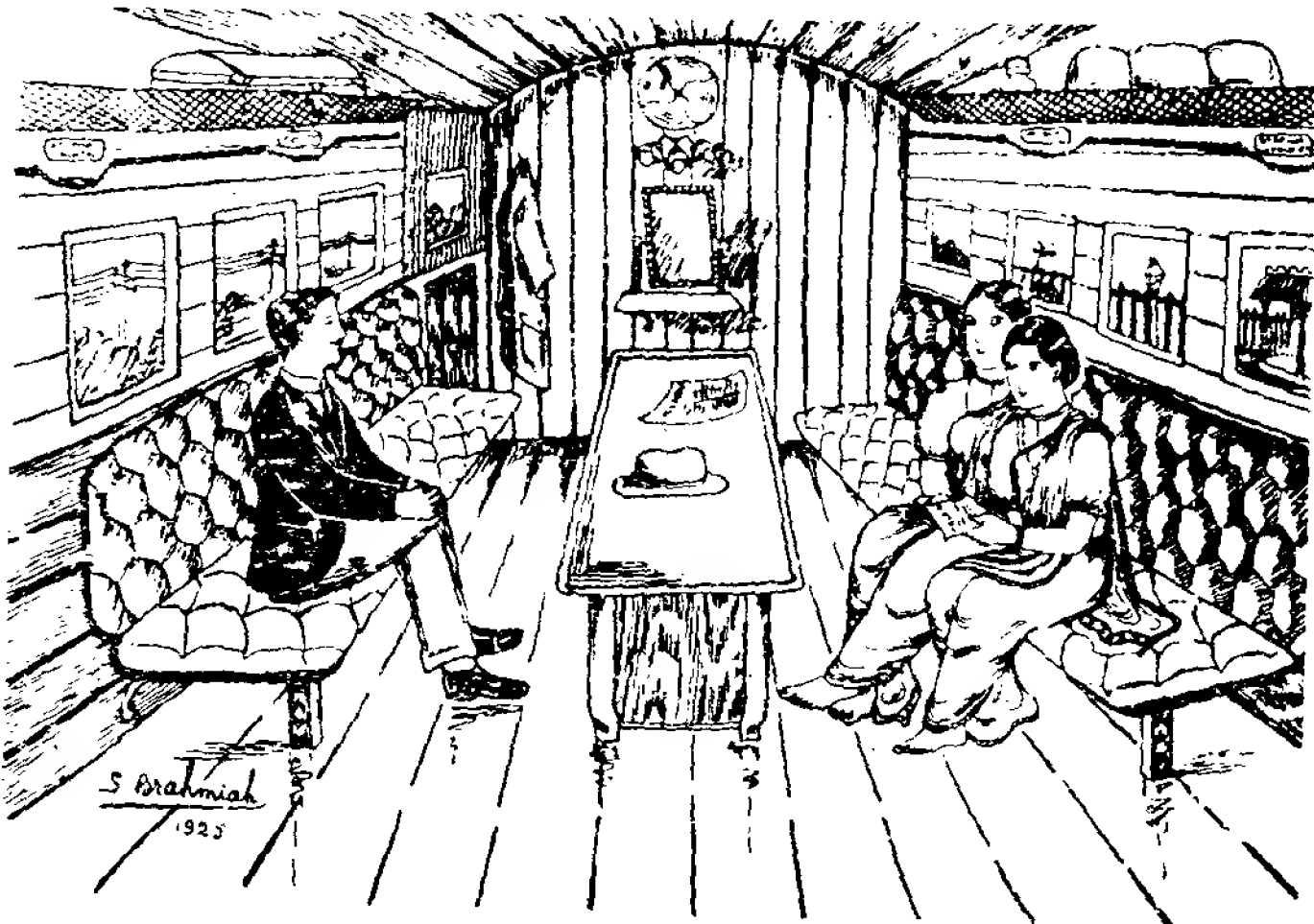
"లేదు. ఈసారే 'మెట్రోప్యాలెషన్'కు పోయివున్నాను."

"మందు కాలేజీలో చదువుతారా?"

అపారితోషకముమీద అనుభవాంతి తోచింది. అన్నట్టుగా,

"ఏమో ఎట్లుంటుందో" అంటూ సిగ్గుచేత తల వాల్చింది.

"అదేమి?" అన్నాను నేను.

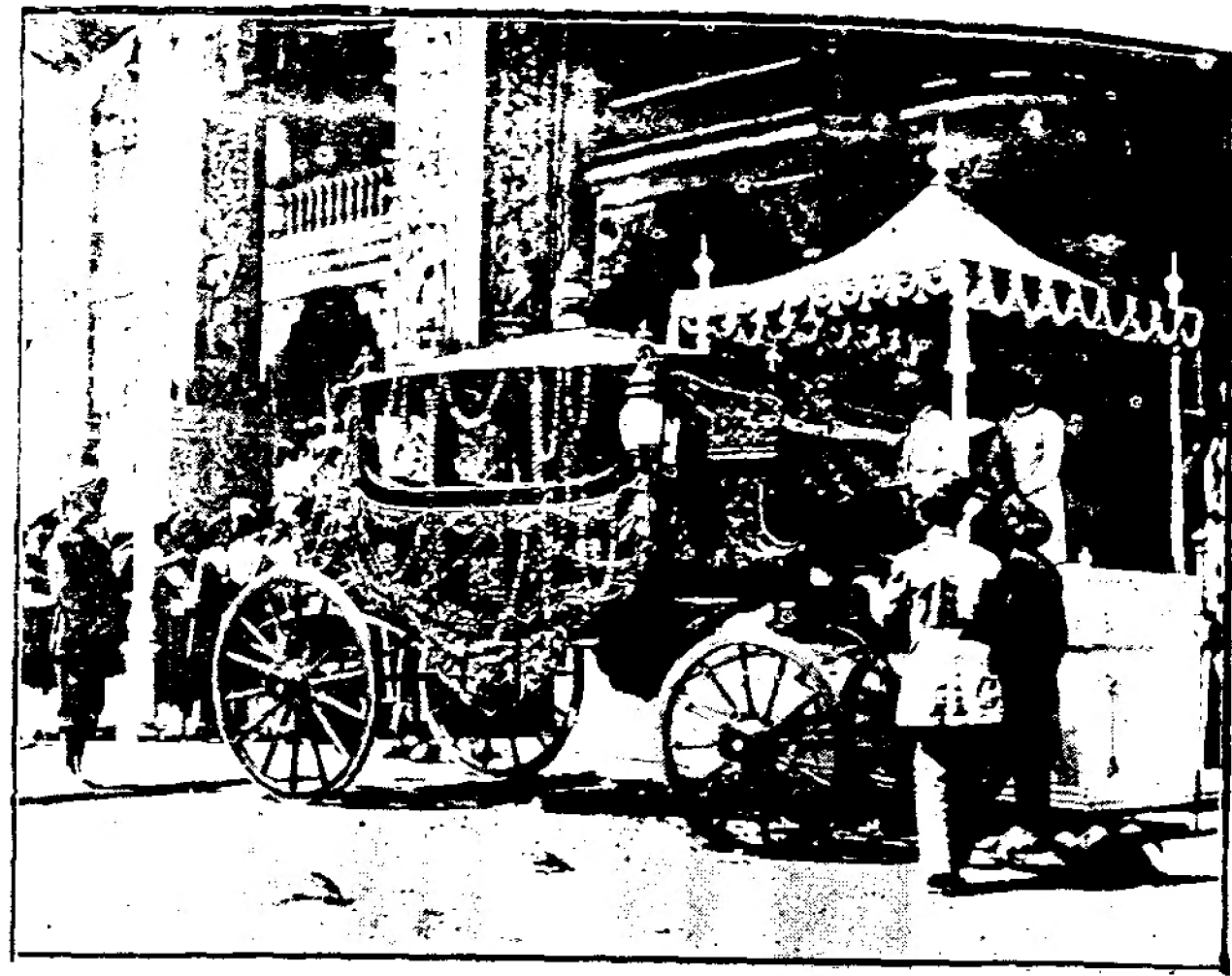
"ఎందుకు మీరే చెబుతున్నారు?"

జవాబు లేదు. కాని, కారణం నాలోనే వేరన్నాను. ఈ టెలిగ్రాము నాచేతి కిచ్చాడు. హిందూమనుషును. ఆయిగలమీది గులాబీరంగు "ఏమో

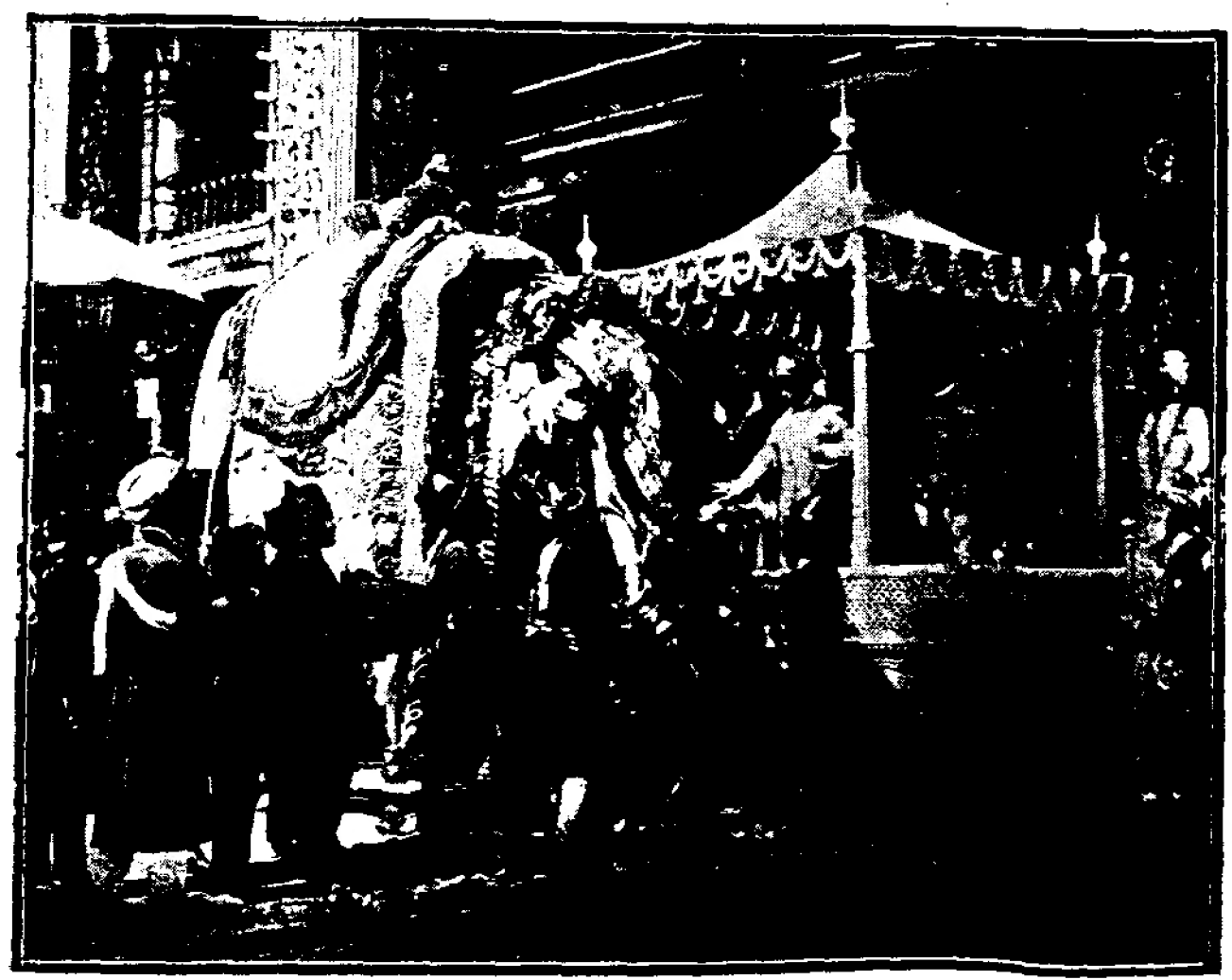

సారలు పూజ, దసరామహోత్సవము - మైసూరు

గజపూజ, దసరామహోత్సవము - మైసూరు

అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా
అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా
అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా

అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా
అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా
అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా

అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా
అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా
అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా

అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా
అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా
అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా

అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా
అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా
అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా

అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా
అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా
అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా

అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా
అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా
అప్పుడు 'నాకు' నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా

